

PRIPOROČILA

KOMISIJA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 3. oktobra 2008

o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela

(notificirano pod dokumentarno številko C(2008) 5737)

(2008/867/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 211 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Spoštovanje človeškega dostojanstva je eno od temeljnih načel Evropske unije, ki si med drugim prizadeva za spodbujanje polne zaposlenosti in družbenega napredka, boj proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbujanje socialne pravičnosti in socialne zaščite. V skladu s členom 137(1)(h) Pogodbe ima Skupnost vlogo pri podpiranju in dopolnjevanju dejavnosti držav članic pri vključevanju oseb, izključenih s trga dela. V členu 34 Listine Unije o temeljnih pravicah je predvidena pravica do socialne pomoči in pomoči pri pridobitvi stanovanj, da bi se zagotovilo dostojno življenje vsem, ki nimajo zadostnih sredstev.
- (2) Priporočilo Sveta 92/441/EGS z dne 24. junija 1992 o skupnih merilih v zvezi z zadostnimi sredstvi in socialno pomočjo v sistemih socialnega varstva⁽¹⁾ je še vedno referenčni instrument za politiko Skupnosti v zvezi z revščino in socialno izključenostjo in vsekakor ostaja relevanten, čeprav je treba storiti več za to, da bi ga v celoti izvajali.
- (3) Od leta 1992 so se pojavili novi instrumenti politike. Eden od teh instrumentov je odprta metoda usklajevanja

na področju socialne zaščite in vključevanja (OMC), cilji katere so med drugim tudi dejavno socialno vključevanje za vse, ki naj se zagotavlja s spodbujanjem sodelovanja na trgu dela ter bojem proti revščini in izključenosti najbolj marginaliziranih ljudi in skupin⁽²⁾. Še en instrument je evropska strategija zaposlovanja, ki si med drugim prizadeva za krepitev socialne vključenosti, boj proti revščini, preprečevanje izključevanja s trga dela in podpiranje vključevanja prikrajšanih ljudi v zaposlitev⁽³⁾.

- (4) Trdoživost revščine in brezposelnosti ter vedno bolj zapletena večkratna prikrajšanost zahtevajo celostne, integrirane politične pristope⁽⁴⁾. Da bi posodobili sisteme socialne zaščite, je treba ustrezno dohodkovno podporo združiti s povezavo s trgom dela in dostopom do kakovostnih storitev v okviru celostne strategije dejavnega vključevanja⁽⁵⁾. Ta strategija v celoti dopolnjuje pristop prožne varnosti in obenem zajema ljudi, izključene s trga dela. Ker omogoča večjo aktivacijo in mobilnost delovne sile, prispeva k lizbonski strategiji in pomeni gradnik v socialni razsežnosti strategije EU za trajnostni razvoj⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Sporočilo COM(2005) 706 – Delati skupaj, delati bolje: Nov okvir za odprto usklajevanje politik socialne zaščite in vključevanja v Evropski uniji.

⁽³⁾ Sklep Sveta z dne 7. julija 2008 o smernicah za politiko zaposlovanja držav članic, dokument Sveta 10614/2/082008 (še ni objavljen v Uradnem listu).

⁽⁴⁾ Sporočilo COM(2007) 620 – Posodabljanje socialnega varstva za večjo socialno pravičnost in gospodarsko kohezijo: spodbujanje dejavne vključitve oseb, najbolj oddaljenih od trga dela, in Sporočilo COM(2005) 33 o socialni agendi.

⁽⁵⁾ Sporočilo COM(2006) 44 o posvetovanju v zvezi z ukrepanjem na ravni EU za spodbujanje dejavne vključitve ljudi, ki so najbolj oddaljeni od trga dela.

⁽⁶⁾ Sporočilo COM(2007) 620, Sklepi predsedstva Evropskega sveta v Bruslju z dne 14. decembra 2007 in Orientacijska opomba Odbora za socialno zaščito o dejavnem vključevanju z dne 3. julija 2008. Glej zlasti: Sklepi Sveta z dne 5. decembra 2007, dok. 16139/07; mnenje Odbora regij z dne 18. junija 2008 o dejavnem vključevanju (dok. CdR 344/2007); mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 27. oktobra 2007 o minimalnih socialnih standardih (dok. CESE 892/2007).

⁽¹⁾ UL L 245, 26.8.1992, str. 46.

- (5) Med postopnim izvajanjem tega priporočila je treba upoštevati nacionalne prednostne naloge in razpoložljivost finančnih sredstev.
- (6) To priporočilo in uveljavljanje splošnih načel, določenih v njem, ne posegata v izvajanje prava Skupnosti, vključno s pravili o državni pomoči in Uredbo o splošnih skupinskih izjemah⁽¹⁾ ter pravili Skupnosti o oddaji javnih naročil.
- (7) V skladu z načelom subsidiarnosti so države članice pristojne za določanje ravni dohodkovne podpore in vzpostavitev ustrezne mešanice politik glede na različne razmere in potrebe na lokalni, regionalni in nacionalni ravni –
- jami in ponudniki storitev, pri razvijanju, izvajanju in ocenjevanju strategij.
3. Zagotovijo, da politike dejavnega vključevanja:
- (a) podpirajo uveljavljanje temeljnih pravic;
- (b) spodbujajo enakost med spoloma ter enake možnosti za vse;
- (c) pozorno upoštevajo zapletenost večkratne prikrajšanosti ter posebne razmere in potrebe različnih ranljivih skupin;

PRIPOROČA DRŽAVAM ČLANICAM, DA:

1. Oblikujejo in izvajajo celostno integrirano strategijo za dejavno vključevanje ljudi, izključenih s trga dela, ki združuje ustrezno dohodkovno podporo, vključujoče trge dela in dostop do kakovostnih storitev. Politike dejavnega vključevanja morajo omogočati boljši dostop do trajnostne, kakovostne zaposlitve za tiste, ki so sposobni delati, ter priskrbeti sredstva, ki zadostujejo za dostojno življenje, skupaj s podporo za vključitev v družbo za tiste, ki za delo niso sposobni.
2. Zagotovijo učinkovitost politik integriranega dejavnega vključevanja z naslednjimi ukrepi:
- (a) celostna zasnova politik, ki določa pravo kombinacijo treh ravni strategije dejavnega vključevanja, pri čemer se upošteva njihov skupni vpliv na družbeno in ekonomsko vključitev prikrajšanih ljudi ter njihove možne medsebojne vplive, vključno s sinergijami in kompromisi;
- (b) celovito izvajanje na vseh treh ravneh strategije dejavnega vključevanja, da bi se učinkovito spopadli z večplastnimi vzroki revščine in socialne izključenosti ter izboljšali usklajenost javnih agencij in storitev, ki izvajajo politike dejavnega vključevanja;
- (c) usklajevanje politik med lokalnimi, regionalnimi in nacionalnimi organi ter organi EU glede njihovih posebnih vlog, pristojnosti in prednostnih nalog;
- (d) dejavno sodelovanje vseh ostalih pomembnih udeležencev, vključno s tistimi, ki so žrtve revščine in socialne izključenosti, socialnimi partnerji, nevladnimi organizaci-
- (d) primerno upoštevajo lokalne in regionalne okoliščine ter izboljšujejo ozemeljsko kohezijo;
- (e) delujejo v skladu s socialnimi in zaposlitvenimi politikami na podlagi pristopa po življenjskih obdobjih, tako da podpirajo medgeneracijsko solidarnost in prekinjejo prenašanje revščine iz generacije v generacijo.
4. Organizirajo in izvajajo celostne politike dejavnega vključevanja v skladu z naslednjimi skupnimi načeli in smernicami za vsako raven, pri čemer spoštujejo načelo subsidiarnosti ter različne razmere, potrebe in prednostne naloge, ne da bi posegali v izvajanje prava Skupnosti, vključno s pravili o državni pomoči in pravili Skupnosti o oddaji javnih naročil.
- (a) *Ustrezna dohodkovna podpora*
- Spoštujejo temeljno pravico posameznika do sredstev in socialne pomoči, ki zadoščajo za življenje, vredno človeškega dostojanstva, kot del celostnega in stalnega prizadevanja za boj proti socialni izključenosti.
- (i) Po potrebi pregledajo svoje sisteme socialne zaščite v skladu s *skupnimi načeli*, navedenimi v odstavku B Priporočila 92/441/EGS. V okviru strategije dejavnega vključevanja bi bilo treba pravico do zadostnih sredstev zlasti:
- kombinirati z dejavno razpoložljivostjo za delo ali poklicno usposabljanje z namenom pridobitve zaposlitve v primeru oseb, ki jim razmere omogočajo takšno dejavno razpoložljivost, ali, kadar je to ustrezno, uskladiti z ukrepi za ekonomsko in socialno vključevanje v primeru drugih oseb,
 - kombinirati s politikami, ki se zdijo na nacionalni ravni potrebne za ekonomsko in socialno vključevanje zadevnih oseb.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL L 214, 9.8.2008, str. 3).

(ii) Zagotovijo izvajanje navedene pravice v skladu s praktičnimi smernicami iz odstavkov C(1), C(2) in C(3) Priporočila 92/441/EGS. Zlasti pri določanju sredstev, ki so potrebna za dostojno življenje, bi bilo treba upoštevati življenjske standarde in višino cen glede na vrsto in velikost gospodinjstev v državi članici z uporabo ustreznih nacionalnih kazalcev. V okviru dejavnega vključevanja bi bilo treba zagotoviti spodbudo za iskanje zaposlitve za osebe, ki so sposobne za delo, in prilagoditi ali dopolniti zneske, da bi se zadostilo posebnim potrebam.

(b) Vključujoči trgi dela

Sprejmejo ureditve, ki osebam, sposobnim za delo, zagotavljajo, da prejmejo učinkovito pomoč ali ponovno najdejo in ohranijo zaposlitev, ki ustreza njihovi delovni sposobnosti.

(i) Spodbujajo naslednja skupna načela v okviru strategij za dejavno vključevanje:

— obravnavajo *potrebe ljudi*, izključenih s trga dela, da bi jim omogočili postopno ponovno vključitev v družbo in na trg dela ter izboljšali njihovo zaposljivost,

— sprejmejo potrebne ukrepe za spodbujanje *vključujočih trgov dela* in s tem zagotovijo, da je dostop do zaposlitve na voljo vsem,

— spodbujajo *kakovostna delovna mesta*, vključno s plačo in dodatki, delovnimi pogoji, zdravjem in varstvom, dostopom do vseživljenjskega učenja in kariernih možnosti, zlasti z namenom preprečevanja revščine zaposlenih,

— odpravljajo segmentacijo trga dela s spodbujanjem *ohranjanja zaposlitve in napredovanja*.

(ii) Ta načela izvajajo s pomočjo naslednjih *praktičnih smernic*:

— razširitev in izboljšanje naložb v človeški kapital z vključujočimi politikami izobraževanja in usposabljanja, vključno z učinkovitimi vseživljenjskimi strategijami; prilagoditev sistemov izobraževanja in usposabljanja novim zahtevam po usposobljenosti ter potrebi po računalniškem znanju,

— dejavni in preventivni ukrepi na trgu dela, vključno s posebnimi, posamezniku prilagojenimi, odzivnimi storitvami ter podporo, ki vključuje zgodnje ugotavljanje potreb, pomoč pri iskanju

zaposlitve, usmerjanje in usposabljanje ter spodbujanje k dejavnemu iskanju zaposlitve,

— stalno preverjanje spodbud in ovir, ki izhajajo iz sistemov davkov in dajatev, vključno z upravljanjem in pogojevanjem dajatev ter z znatnim zmanjšanjem visokih mejnih dejanskih davčnih stopenj, predvsem za tiste z nizkimi prihodki, ob hkratnem zagotavljanju ustrezne ravni socialne zaščite,

— podpora socialni ekonomiji in zaščitenemu zaposlovanju, ki sta ključna vira prvih zaposlitev za prikrajšane ljudi, spodbujanje finančne vključenosti in mikroposojil, finančne spodbude delodajalcem za zaposlovanje, razvoj novih virov zaposlitev in storitev, zlasti na lokalni ravni, ter ozaveščanje o vključujočem trgu dela,

— spodbujanje prilagodljivosti ter omogočanje podpore pri delu in spodbudnega okolja, vključno s skrbjo za zdravje in dobro počutje, nediskriminacijo in izvajanjem delovnega prava v povezavi s socialnim dialogom.

(c) Dostop do kakovostnih storitev

Sprejmejo vse možne ukrepe, da bi zadevnim osebam prek dostopa do kakovostnih storitev omogočile prejetje ustrezne socialne podpore v skladu z ustreznimi nacionalnimi predpisi. Treba je sprejeti zlasti ukrepe za:

zagotavljanje storitev, ki so nujne za podporo politik dejavnega socialnega in ekonomskega vključevanja ter zajemajo storitve socialne pomoči, zaposlovanja in usposabljanja, podporo pri pridobitvi stanovanj in socialna stanovanja, otroško varstvo, storitve dolgoročne nege in zdravstvenega varstva v skladu z naslednjimi *skupnimi načeli*, ob upoštevanju vloge lokalnih, regionalnih in nacionalnih organov, veljavnih pravil Skupnosti ter različnih razmer, potreb in prednostnih nalog v zadevnih državah članicah:

— ozemeljska, fizična in cenovna dostopnost,

— solidarnost, enake možnosti za uporabnike storitev in zaposlene ter ustrezno upoštevanje raznolikosti uporabnikov,

— naložbe v človeški kapital, delovne pogoje in ustrezno fizično infrastrukturo,

— celovite in usklajene storitve, ki so celostno zasnovane in izvedene,

- vključevanje uporabnikov in posamezniku prilagojeni pristopi, da se zadosti raznolikim potrebam ljudi kot posameznikov,
- spremljanje, ocenjevanje izvajanja in izmenjava najboljših praks.

5. Zagotovijo ustrezne vire in prejemke v okviru ureditev socialne zaščite; uporabljajo določbe in vire strukturnih skladov, zlasti Evropskega socialnega sklada, za podporo ukrepov dejavnega vključevanja;

določijo podrobne ureditve in finančne stroške ter organizirajo njihovo upravljanje in izvajanje v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso;

upoštevajo ekonomske in proračunske omejitve, prednostne naloge nacionalnih organov ter stanje javnih financ, da bi dosegle pravo uravnoteženost delovnih spodbud, zmanjševanja revščine in trajnostnih proračunskih stroškov;

sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da so vsi, vključno z najbolj prikrajšanimi, obveščeni o svojih pravicah in podpori, ki je na voljo, tudi s pomočjo informacijske tehnologije, kjer je to ustrezno;

kolikor mogoče poenostavijo administrativne postopke in ureditve za pregledovanje virov in razmer;

kjer je mogoče, v skladu z nacionalnimi predpisi organizirajo sistem za pritožbe pri pristojnih upravnih organih in po potrebi pri neodvisnih tretjih strankah, kot so sodišča, do katerih morajo imeti zadevne osebe preprost dostop.

6. Izboljšajo kazalce in informacijske sisteme, da bi izpopolnile zmogljivosti za zagotavljanje ažurnih, primerljivih informacij po vseh stebrih dejavnega vključevanja;

spremljajo in ocenjujejo politike dejavnega vključevanja v okviru odprte metode usklajevanja na podlagi tesnega sodelovanja med Odborom za socialno zaščito in Odborom za zaposlovanje ter s podporo programa PROGRESS;

zagotavljajo skladnost s splošno politiko lizbonske strategije glede ciljev v zvezi s socialno kohezijo.

To priporočilo je naslovljeno na države članice.

V Bruslju, 3. oktobra 2008

Za Komisijo
Vladimír ŠPIDLA
Član Komisije